

Waarnemingen

Bijzondere waarnemingen van zoogdieren in Vlaanderen en Nederland.

Mollensporen in de Amsterdamse Waterleidingduinen

Regelmatig bezoek ik (Hans Vader) de Van Limburg Stirumvallei in de Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD) op de grens van Noord- en Zuid-Holland langs de kust, in het kader van mijn interesse in de archeologie. Naast archeologische vondsten levert dit ook regelmatig andere waarnemingen op. Zo ontdekte ik in december 2004 sporen van een beverrat in de Van Limburg Stirumvallei, een nieuwe zoogdiersoort voor de AWD. In april 2009 deed ik opnieuw een bijzondere waarneming.

Hans Vader en Antje Ehrenburg

Sporen Regelmatig zie ik sporen in het zand. De meeste kan ik wel thuis brengen. Het zijn dan sporen van vogels, zoals zwarte kraaien, eksters, meeuwen en kleine plevieren. Maar ook vele zoogdieren, zoals ree, damhert, vos, bunzing, konijn en

muizen. Sporen die mij meer moeite kosten om de 'daders' aan te wijzen, zijn vaak afkomstig van insecten. Maar dit even terzijde. Zo zijn er perioden dat er honderden miljoenpoten te zien zijn. Dan zijn de daders en sporen gelijktijdig te zien en is de

link snel gelegd. Sporen van de rupsen van grote beervlinder kon ik ook herleiden. Ik vond een rups in de vegetatie en zette hem terug in het kale zand. Deze rups leverde de door mij gevonden sporen op. Kleine spoorpjes van allerlei kevertjes heb ik nooit

Foto Hans Vader

Mol, rover uit de onderwereld

Hans Vader en Antje Ehrenburg

De meeste mensen kennen de naam, maar weinig zullen hem ooit hebben gezien. Dat is niet verwonderlijk, want dit dier brengt zijn hele leven onder de grond door. Wat de meeste mensen wel kennen, dat zijn de molshopen. Heel wat mooie gazonnetjes zijn compleet verwoest door het graaf van mollen. De mol is 11 tot 17 cm lang, heeft een staart van 22 tot 36 mm en weegt 65-130 gram. Het lichaam is cilindervormig en de schouders zijn zo zwaar gespierd dat de nek niet zichtbaar is. De voorpoten zijn ware graafmachines en zijn zeer breed met lange brede nagels. De handpalmen staan naar buiten. De mol heeft een spitse slurfvormige snuit en geen uitwendige oorschelpen. De ogen zijn niet groter dan een speldenknop en verborgen tussen de haren van zijn pels. De pels is zeer dicht en fluweelzacht en de kleur is meestal zwart. Dat is o.a. de reden dat er vroeger jacht op gemaakt werd

kunnen herleiden naar een soort.

Een paar jaar geleden vond ik een onbekend spoor aan de rand van de vegetatie. Thuis gekomen, bleek bij naspeuring in de sporenboeken dat het afkomstig was van een mol. Ik heb daarna nooit meer een mollenspoor gevonden. Tot ik op 3 april 2009 door het noordelijk deel van de Van Limburg Stirumvallei liep. Al direct bij het eerste stort vond ik vele mollensporen van meerdere dieren. Soms samen oplopend,

(voor jongen lijkt leek het mij veel te vroeg). Over de hele lengte van de 1 kilometer lange noordelijke Van Stirumvallei vond ik mollensporen. Ik schat dat deze afkomstig waren van 20-30 twintig tot dertig mollen. Alle sporen waren vers.

Een week nadat ik de vele sporen van mollen had gevonden had was er geen spoor meer van te vinden. De sporen zijn dus in een korte periode gemaakt en zijn slechts kort te zien geweest. Dat is ook wel logisch

deden al die mollen daar bovengronds, heeft het iets met de voortplanting te maken? Of waren zij met z'n allen op jacht naar iets dwat massaal aanwezig was? In de boeken kon ik er niets over vinden.

Oproep Wie weet een oorzaak of reden van het zeer grote aantal mollensporen in het kale zand. Wie heeft er iets dergelijks ook ooit gezien? Voor mij was het de eerste keer, in vijftig jaar struinen door de duinen.

Van links naar rechts: Mollensporen met duidelijke afdruk van de grote voorpootklauwen. Kruisende mollensporen. Soms honderden meters lang mollenspoor. Foto's Hans Vader

maar ook elkaar kruisend. Vaak waren de sporen enige honderden meters te volgen. De sporen waren duidelijk van verschillende dieren afkomstig, dat was te zien aan de afmetingen. Het waren vermoedelijk sporen van mannetjes en vrouwtjes

in dat losse zand, maar als de mollen vaker actief zouden zijn, dan zou je later ook weer verse sporen moeten vinden. Maar daarna heb ik nooit meer zoiets gezien.

Ik bleef wel met een vraag zitten. Wat

Reacties zijn welkom op: hansvader@hotmail.com of via 0252-520444

voor de pels. Er komen kleurvariëteiten voor, zoals albino, isabelkleurig en gevlekt. De mannetjes zijn gemiddeld 1 cm groter en 25 gram zwaarder dan de vrouwtjes. Het biotoop is zeer uiteenlopend, maar zij prefereren rulle humusrijke grond. De mol is geen knaagdier, maar leeft uitsluitend van vlees. De mol behoort dan ook tot de insectenetersroofdieren en dat is goed te zien aan het gebit. Het voedsel bestaat vooral regenwormen, larven van insecten en zelfs jonge muizen. Mollen leven vrij solitair en vermoedelijk ook territoriaal. (Des te vreemder vind ik is de waarneming van al die mollensporen op een relatief kleine oppervlakte). Voor de jacht maken zij oppervlakkige gangen (mollenritten), maar ook diepere gangen waarbij de molshopen ontstaan. Het nest wordt op een diepte van ca. 50 cm aangelegd. Er is meestal maar één worp van 3-4 jongen. In augustus worden de jongen zelfstandig en worden zij uit het territorium verdreven. De mol dient als voedsel voor vossen, uilen en buizerds. Ook de blauwe reiger lust ze graag.

Foto Wietse Bakker